

LESBRIEF

21ST CENTURY SKILLS

FILOSOFEREN

JEZELF EN ANDEREN BETER BEGRIJPEN

WAT IS FILOSOFEREN?

Filosoferen betekent het begeren van wijsheid. Met filosoferen ben je niet op zoek naar de waarheid, maar naar de wijsheid. Dit doe je door (samen of zelfstandig) kritisch na te denken over bijvoorbeeld het leven, de mensheid, culturen, politiek, wetenschap of geloof.

WAAROM FILOSOFEREN?

Met filosoferen leren studenten om over en voor zichzelf na te denken. Ze leren een **kritische houding** aan te nemen tegenover zichzelf en de wereld. Daarnaast worden tijdens het filosoferen ook bepaalde waarden en normen besproken, waardoor ze **sociale en culturele vaardigheden** ontwikkelen. Naast deze 21e eeuwse vaardigheden, ontwikkel je tijdens het filosoferen ook diverse communicatieve vaardigheden zoals: mondelinge taalvaardigheid en woordenschat/ begripsvorming. Bekijk ook het volgende filmpje voor een extra (beeldende!) toelichting: <https://www.youtube.com/watch?v=GWZYEeOm3kg>

FILOSOFEREN IN DE KLAS!

ThiemeMeulenhoff gaat je helpen om te filosoferen met studenten. Wij hebben voor jou en je studenten een lesbrief ontwikkeld waar je met weinig voorbereiding bovenstaande 21e eeuwse vaardigheden kunt oefenen door te filosoferen in de klas.

LEERDOEL Ik leer filosofische vragen stellen en te filosoferen over verschillende thema's

21ST CENTURY SKILLS kritisch denken, communicatieve vaardigheden en sociale en culturele vaardigheden

TIJDSDUUR 1 á 2 uren

BENODIGDHEDEN lesbrief filosoferen, digibord voor afspelen instructiefilmpjes

FILOSOFEREN

HOE BEREID IK EEN LES FILOSOFEREN GOED VOOR?

STAP 1: INTRODUCTIE

De studenten gaan (misschien wel voor het eerst) filosoferen. Hiervoor is het belangrijk dat jij als docent een korte inleiding geeft over filosoferen. Dat kan met behulp van onderstaande gegevens.

Wat betekent filosoferen?

Filosoferen komt van de Griekse woorden philos (liefhebben/begeren) en sophia (wijsheid/kennis). Filosoferen betekent daarom het liefhebben van wijsheid.

Wat is filosoferen?

Met filosoferen ga je nadenken over complexe vraagstukken over het leven, mensen, politiek, cultuur, geloof of wetenschap. Het zijn altijd vraagstukken waar geen antwoord goed of fout is.

Waarover gaan wij filosoferen?

Wij gaan vandaag zelf filosofische vragen bedenken en kiezen een aantal vragen uit waarover we samen gaan filosoferen.

Optie: in onderstaand filmpje wordt voor studenten nogmaals toegelicht wat filosoferen inhoudt.

https://www.youtube.com/watch?v=opX_XbqGuW-g&t=14s

STAP 2

Laat de studenten een aantal filosofische vragen bedenken. Dit kan gaan over verschillende thema's. Onderstaande thema's kan je als voorbeeld gebruiken. Er zijn uiteraard nog meer verschillende thema's om over te filosoferen.

Ethiek; over goed en kwaad, geluk en ongeluk, liefde, vriendschap, eerlijkheid en liegen.
Voorbeeld: Wat is een goed leven?

Esthetica; mooi en lelijk, kunst, verschillen in smaak, muziek, creativiteit en expressie.
Voorbeeld: Wat is schoonheid?

Sociaal/politiek; rechtvaardigheid, samenleving, armoede en rijkdom, regels en afspraken.
Voorbeeld: Hoe gaat het met onze huidige cultuur?

Cultuur; taal, etniciteit, tradities en rituelen, multicultureel, racisme. *Voorbeeld: Wat is racisme?*

Wetenschap; kennis, onderzoek, verstand, logica, leren, onderwijs, vragen en antwoorden.
Voorbeeld: Wanneer is kennis wetenschappelijk?

FILOSOFEREN

STAP 3

Kies als docent een aantal filosofische vragen uit die de studenten hebben opgesteld. Studenten gaan nu in een groeps gesprek de vragen één voor één nader onderzoeken. Tijdens het voeren van een filosofisch gesprek is het prettig om je te houden aan de volgende gespreksregels:

- Er is geen goede of foute gedachte, opmerking of idee over de filosofische vraag.
- Zorg ervoor dat het gesprek geen discussie wordt; niemand heeft meer gelijk dan de ander.
- Alle deelnemers aan het gesprek luisteren naar elkaar.
- De gespreksleider (dit kan de docent zijn) mengt zich niet inhoudelijk in het gesprek.
- Begin een gedachte, opmerking of idee nooit met 'ja, maar...' en sta open voor anderen.
- Blijf gedurende het gesprek binnen het thema; wijk niet naar een zijspoor.
- Bepaal vooraf hoeveel tijd er over de gekozen filosofische vraag wordt gesproken.

STAP 4

Tijdens het filosoferen is het belangrijk dat je er als docent op toeziet dat de studenten werken aan het procesdoel dat ze **over en voor zichzelf leren nadenken**.

Lukt het opstarten van een filosofisch gesprek nog niet zo goed? Dan kan je gebruik maken van onderstaande hulpvragen over het thema: vriendschap.

- Wat is vriendschap?
- Wat betekent vriendschap voor jou?
- Wanneer is iemand een goede vriend?
- Hoe zou de wereld eruit zien als vriendschap niet bestaat?
- Hoe zou de wereld eruit zien als iedereen een vriendschap heeft met iedereen?
- Kan een familielid een vriend zijn?
- Kan een (huis)dier een vriend zijn?
- Wat is het verschil tussen een vriend en een kennis?
- Wat is het verschil tussen een vriend, een goede vriend en een beste vriend?
- Wat heeft jaloezie/eerlijkheid/geluk/liefde met vriendschap te maken?
- Wat hebben waarden en normen met vriendschap te maken?

Veel plezier met filosoferen in de klas!

Leer kinderen hoe ze moeten denken, niet wat ze moeten denken.

(M. Mead)